

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VI. Huic conditioni magis obnoxia videtur lex ecclesiastica quàm civilis, tum quia data in ædificationem; tum quia Episcopis dominatus concessus non est, ut Regibus gentium, apud Matthæum; qui ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

blica decernuntur, & de jure publico, non adstringuntur his conditionibus. Discrimen enim intercedere inter jus privatum & publicum, præter Jurisconsultos, docet etiam Aristoteles, qui summam potestatem partitur in *δημοκρατικὴν*, quæ in jure ferendarum & tollendarum legum versatur, & in *πολιτικὴν*, seu *βουλευτικὴν*, quæ aut publicas actiones respicit, ut pacis, foederum, & belli; aut res ipsas, ut tributa & vectigalia; in quibus comprehenditur dominium eminens quod habet civitas in cives & res civium ad usum publicum. Addit & *δικαστικὴν*, quæ res controversas inter singulos dirimit, atque per magistratus exercetur. Leges quæ ad *δικαστικὴν* pertinent, & ad singulorum controversias dirimendas, egent tacito populi suffragio, ut dixi. Sed belli, pacis, foederum, vectigalium, & dominij illius eminentis arbitrium integrum ad summos Principes transcriptum est, solâ populis obsequij gloriâ relicta. Hoc significatum voluit Samuel, ut quibusdam visum est, cum jura regis recenseret; quorum usus ab arbitrio quidem Regis penderet, sed ita tamen ut cum utilitate publica conjunctus esset. Hic enim locum habet prudentissimum illud Platonis monitum, quod Ciceronis verbis referre malo quàm meis: *Omnino qui Reipublica presuturi sunt, duo Platonis precepta teneant, ut quidquid agunt ad eam referant, obliti commodorum suorum: Alterum, ut totum corpus Reipublice curent; ne dum partem aliquam tuentur, reliquas deserant. Quare cum ea tempora læpissime incidant, in quibus aut propulsandus sit hostis, aut focij juvandi, vel aliud quid simile tentandum, & in eam rem pecuniæ parandæ sint, quas belli nervos esse dicebat Demosthenes; tum consilia rerum agendarum cum paucis communicanda sunt, ne in plures sparsa, hostibus pateant; tum pecuniarum exigendarum modus à solo Principe præscribendus est; ne dum populi consensus expectatur, aut occasiones rei bene gerendæ præterlabantur, aut in necessitatem adigatur Princeps publicandi consilij. Inde merito profectum est ut Principes belli, pacis, foederum, & tributorum rationem solis sibi reddi velint. Quod sæpe civium querelas immodestas provocat, qui sibi injuriam factam putant, cum dominio illo eminenti, quod vocat Aristoteles, facultatibus singulorum ad tuendum Reipublicæ corpus Principes utuntur, cum potius nunquam satis memorata Periclis sententia, apud Thucydidem, in uniuscujusque animo obversari deberet: *Sic existimo etiam singulis hominibus plus eam prodesse**

*civitatem, quæ tota rectè se habeat, quàm se qua privatis floreant utilitatibus, ipsa autem universim labores. Qui enim domesticas fortunas bene collocatas habet, patriam tamen eversam preceat & ipse necesse est. Contrà verò etiamsi quis in beata Republica parum felix est, multò tamen facilius per illam incolumis servatur. Quare cum civitas quidem singulorum possit sustentare calamitates, singuli autem publicas non item; quid est, cur non universim ipsi consulere ipsamque tueri oporteat, nec id facere quod vos facitis, dum quasi attoniti jactura rei familiaris, salutem proditis Reipublice. Quem sensum ita expressit Livius: *Reipublica incolumis, & privata res salvas faciliè præstat. Publica perdendo, tua nequicquam servas.**

V. Leges ecclesiasticæ eadem tacita conditione qua civiles adstringuntur, scilicet ut parendi necessitate Christianos non teneant, donec usû sint receptæ. Hæc est non solum Gallorum omnium, sed etiam celeberrimorum quorumque Doctorum sententia: quam trahunt à Gratiano, qui prolato Iuliani responso, subdit: *Leges instituantur, cum promulgantur; firmanur, cum moribus utentium approbantur. Quò videtur inclinare Augustinus, cum scribit, de legibus temporalibus homines judicare cum eas instituant; sed cum fuerint institutæ & firmatæ, non licere judici de ipsis judicare, sed secundum ipsas. Hanc sententiam tuentur celeberrimi auctores Covarruvias & Navarrus. Illius hæc sunt verba: *Certum est legem nullam vim obtinere, si ab initio recepta non fuerit à subditis, quod Aristoteles docet II. Polit. cap. vj. & probatur l. de quibus. ff. de Legibus, cap. in istis. §. leges. iij. Dist. ubi scribit Domi. leges à Principe dari ea conditione & intentione, ut non aliter obligent, quàm si fuerint à Republica receptæ. Ad idem Glossa in cap. i. de Treuga & pace. gl. in l. rem non novam. §. Patroni. C. de judiciis. Et est communis opinio. Nam & maximè præsumendum est, eam legem, quæ à Republica non recipitur, minime ei convenire. Contra nituntur plerique, qui canonicas leges & pontificias exemptionem aliquid præ se ferre volunt. Illi ipsi tamen auctores hoc asserere non audent, nisi eo casu quo facilis sit & innoxia legis ecclesiasticæ executio. Nam si aliquo pacto utilitatem publicam ledat, ab ea recipienda fideles abstinere posse non invitus fateatur Suares. Quod ferè in priorem sententiam incidit.**

VI. Sanè si quis diligenter utrasque leges expendat, huic conditioni magis videatur obnoxia lex ecclesiastica quàm civilis, duplici ratione. Prima est, quia potestas ecclesiastica conceptis verbis data est

Cicero Officlib.

Dicitur.

Aug. de vita
lig. c. 31.Gerson, Tract. de
vita igne. l. 1. c. 1.
Covarruvias l. 1.
Var. Roll. l. 1. c. 1.
n. 6. Navar. de
summa cap. 11.
n. 47.
Iouannes Mejer
Doct. Tract. de
a. dist. 11. c. 6.
Driedo l. 1. de
Libert. Civitas
docum. n. 1.
Arnilla verbo
Lex. n. 11.
Anglos. l. 1. c. 1.
Aer.Suarez l. 1. de
Legib. cap. 14.

& Imperij Lib. II. Cap. XVI. 115

in adificationem, non autem in destructionem, ut testatur Apostolus. Vnde sequitur nihil obtrudendum esse fidelibus, quod eos offendere aliquo pacto possit, atque adeo legem ecclesiasticam minus commodam, pro non scripta esse habendam. Quia, ut inquit Chrystostomus, *hec est Christianismi regula, hęc illius exacta definitio, hic est vertex supra omnia eminent, publice utilitati consulere.* Secunda verò ratio hęc est; quia Christus ipse discrimen utriusque potestatis in præceptis dandis, auctoritate sua constituit: *Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur, vos autem non sic;* inquit ille apud Matthæum & Lucam. His verbis de legitima Regum auctoritate Christus agit, non verò de tyrannica, cum de iis Regibus loquatur qui benefici & ἀγαπῶνται a populis dicentur. Et si quis abuti velit voce Græca *καὶ ἡμεῖς οὖν*, quæ extat apud Matthæum, reponetur illi, Lucam simpliciter verbo *καὶ ἡμεῖς οὖν* usum. In eo autem discrimen versatur, quòd Regibus summo imperio multa peragere liberum sit, quam effusam licentiam suis Apostolis Christus adimit: ita ut verus dominatus sit penes Reges, non autem penes Sacerdotes; quorum potestas non est despotica, sed temperata, & ad populorum usum accommodata; ita ut monarchia ecclesiastica ex aristocratico regimine sit commixta: contra quam accidit in plerisque regnis, quæ jure optimo à Principibus possidentur. Vehemens est Bernardus, & ferè totus in eo ut hanc sententiam Eugenio Pontifici persuadeat: *Nec enim tibi ille (Petrus sc.) dare quod non habuit potuit; quod habuit, hoc dedit, sollicitudinem, ut dixi, super Ecclesias. Numquid dominationem? Audi ipsum: Non dominantes in Clero, sed forma facti gregis. Et ne dictum sola humilitate putes, non etiam veritate, vox Domini est in Evangelio: Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur. Et infert: Vos autem non sic. Planum est, Apostolis interdicitur dominatus. Ergo tu, & tibi usurpare aude, aut dominans apostolatam, aut Apostolicam dominatum. Planè ab alterutro prohiberis. Si utrumque similiter habere velis, perdes utrumque. Nec aliena est Bernardi explicatio à veterum sensu. Etenim Origenes hunc locum Evangelij sic edisserit: *Principes gentium non contenti tantum regere subjectos suos, violenter eis dominari nituntur. Inter vos autem, qui estis mei, non erant hæc. Ne fortè qui videntur habere aliquem in Ecclesia principatum, dominantur fratribus propriis, vel potestatem in eos exercent. Quoniam sicut omnia carnalia in necessitate sunt posita, non in voluntate; spiritualia**

*autem in voluntate, non necessitate: sic & Principes spirituales. Principatus eorum in dilectione debet esse positus, non in timore corporali. Ex quo sequitur leges ecclesiasticas, quæ de rebus jure naturali vel divino non vetitis, ad ἐκταξίαν & ordinem Ecclesiæ externum tantummodo componendum feruntur, non necessitate, sed voluntate, non timore corporali, sed dilectione subjectorum, niti debere. Quod Gregorius Nazianzenus conceptis verbis testatur: *Vel maxime id lex nostra & legislator noster sanxit, ut grex non coactè sed sponte ac libenti animo pascatur.* Possent, si pluribus testimoniis opus esset, Hieronymum quoque laudare, qui Regem nolentibus, Episcopum volentibus præesse scribit: Et Chrystostomum, cujus hæc sunt verba, dum potestatem utramque composuit: *Legibus ac mandatis omnia peraguntur, (scilicet apud Principes) hic vero nihil tale. Neque enim licet ex auctoritate præcipere.**

VII. Occurret aliquis, nos jam asseruisse. Regibus ipsis nos esse liberum invitos cives ad legem amplectendam cogere, ideòque non esse tam anxie hærendum huic discrimini inter utramque potestatem, quod hoc loco urgemus. Præterea aequè licere Sacerdotibus contumaciam impiorum excommunicatione plectere, ac Regibus in facinorosos animadvertere gladio. Hanc difficultatem solvere oportet, tam ex iis quæ jam observavimus, quam ex iis quæ in hanc partem distulimus commodioris doctrinæ causâ. Regium Imperium à sacerdotali in eo maxime distat, quòd illi non solæ singulorum civium rationes commissa sint, sed totius Reipublicæ salus, unde fit ut in cives, etiam invitos, ad fovendum totius Reipublicæ corpus, jus illi competat, quemadmodum antea dixi. Quod aliter se habet in episcopali ministerio; cui Ecclesiæ sollicitudo ita est commissa, ut singulorum salutem præcipuè invigilare debeat, nec curare possit universum corpus aliquorum membrorum pernicie; sed ad exemplum Magistri nonaginta novem oves deferendæ illi sunt, ut centesimam ad causas reportet. Deinde in ipsa ratione legum ferendarum, quæ singulorum civium controversias respiciunt, Principes quidem eorum utilitatibus consulere debent, adeo ut eos tacita conditione suis legibus obstringi nolint, nisi usu ipso constiterit eas leges Reipublicæ commodas & utiles esse. Atamen si non jure ordinario, sed summo jure agere velint, earum Constitutionum executionem urgere, quæ de jure dubio feruntur, & ab invitis civibus obsequium extorquere possunt, sine ulla tyrannici im-

Chrystostom. 21.

Chrystostom. 21. in prima ad Cor. 2. 2. Gregorius Nazianzenus, in Apolog.

Matth. 20. Luc. 21.

Vide secundam Institutionem Max. f. 4.

Bernard. de Cont. 2. l. 1. c. 9.

Origenes Tract. 11. in Matth.

Gregor. Nazianzenus, in Apolog.

Hieron. in Epist. ad Nepoc.

Chrystostom. in Acta Apost. hom. 3.